

Szörnyek és hiperreáliák

Bánkúti Gergő két sorozatáról

*Ha az értelem elalszik, előjönnek a szörnyek.
Francisco Goya: Los Caprichos 43.*

Bánkúti Gergő két sorozatában emberek és állatok fura dolgokat csinálnak. Szürrealizmus – találná meg azonnal a címkét a klasszikus művészettörténet, és tenne mellé előzményeket Dalí, Man Ray vagy Yves Tanguy képeiben. A párhuzam azonban egy kicsit sántít, hiszen Bánkúti sorozataiban nem a művész tudatalattijának a kivetülését, azaz személyes víziókat látunk, hanem magát a világot, amint a korábban elképzelhetetlen megszokottá válik. Az alakok tisztán kivehetők, gesztusaik, a körülöttük lévő tárgyak valóságosak, akárcsak a szörnyek, akiknek a létezését a legnagyobb nyugalommal veszik tudomásul. Ezek a képek csak a világ önmagából való kifordulásából, a hiperrealitás elfogadásából érthetők meg.

36

A hiperrealitás az a jellegzetesen kései kapitalista jelenség, amikor az egyes struktúrák túlnőnek önmagukon, és ezért az egyes szereplők cselekedetei észszerűtlennek és kiszámíthatatlannak tűnnek, pedig a mélyebb rétegeket feltárva, saját belső logikájukat követve ha nem is racionálisak, de megérthetők és előre jelezhetők. Ez a jelenség áll gyakran a gazdasági és politikai mozgások mögött, a virtuális valuták, márkalegendák építése és az általuk kiváltott szinte már vallás jellegű fogyasztói viselkedés háttérében vagy akár az újbabonaszágban, a társadalom egy részének nyílt tudományellenességében. Ilyen jelenség még a bűnözői csoportok vagy totalitárius rezsimek kívülről feleslegesen brutálisnak tűnő agresszív lépései, melyek valójában a rendszer legbelső lényegét – a fizikai értelemben vett hatalmat – jelenítik meg.

Éppen ezért egy új párhuzam kínálkozik Bánkúti sorozatának a megértéséhez: Goya *Capricciói*, amelyek a 18. századi spanyol társadalom visszasságait mutatták be a felvilágosodás, azaz a tiszta ész és ráció szemszögéből. A két sorozat azonban mintha egymás komplementere lenne: Goya számára az ész a kivezető út a szörnyűségekből és a mindennapok csapdájából, addig Bánkúti világában éppen az ész túlhajtott működése az, ami visszahozta azokat a rémeket, amelyekről korábban szabadulni igyekezett. Ezért jelennek meg újra mitológiai alakok (egyiptomi istenek, szentek attribútumai, a babiloni szajha, Minótauros), akik már nem a túlhaladott babonaszág megtestesítői, hanem az emberi gondolkodásnak az elválaszthatatlan és kényelmetlenül ismerős termékei.

Gárdonyi László

Bánkúti Gergő: Állatok furá dolgokat csinálnak (10)

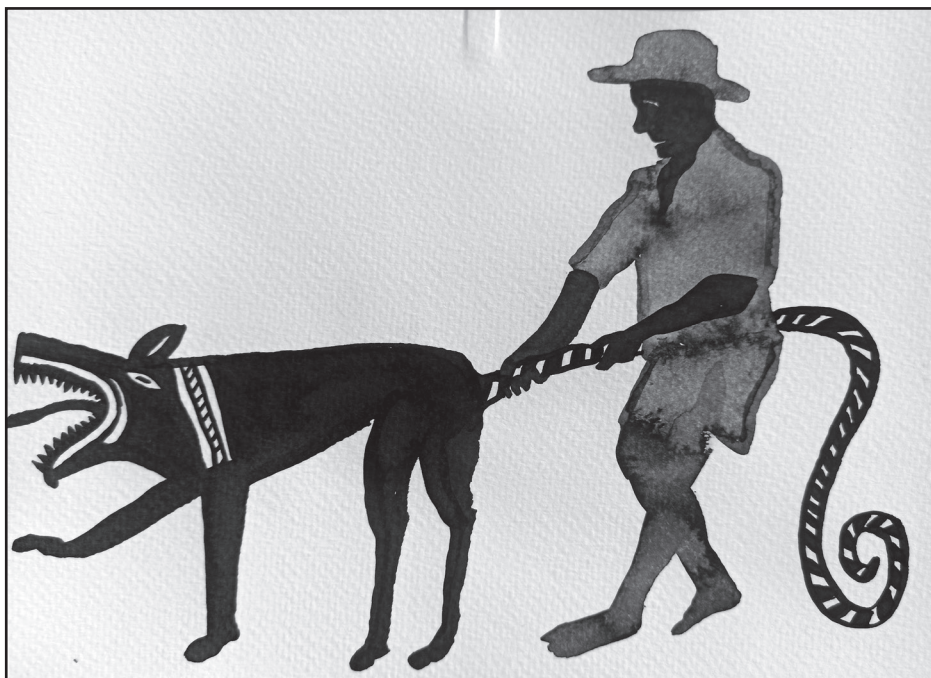

Bánkúti Gergő: Állatok furá dolgokat csinálnak (14)

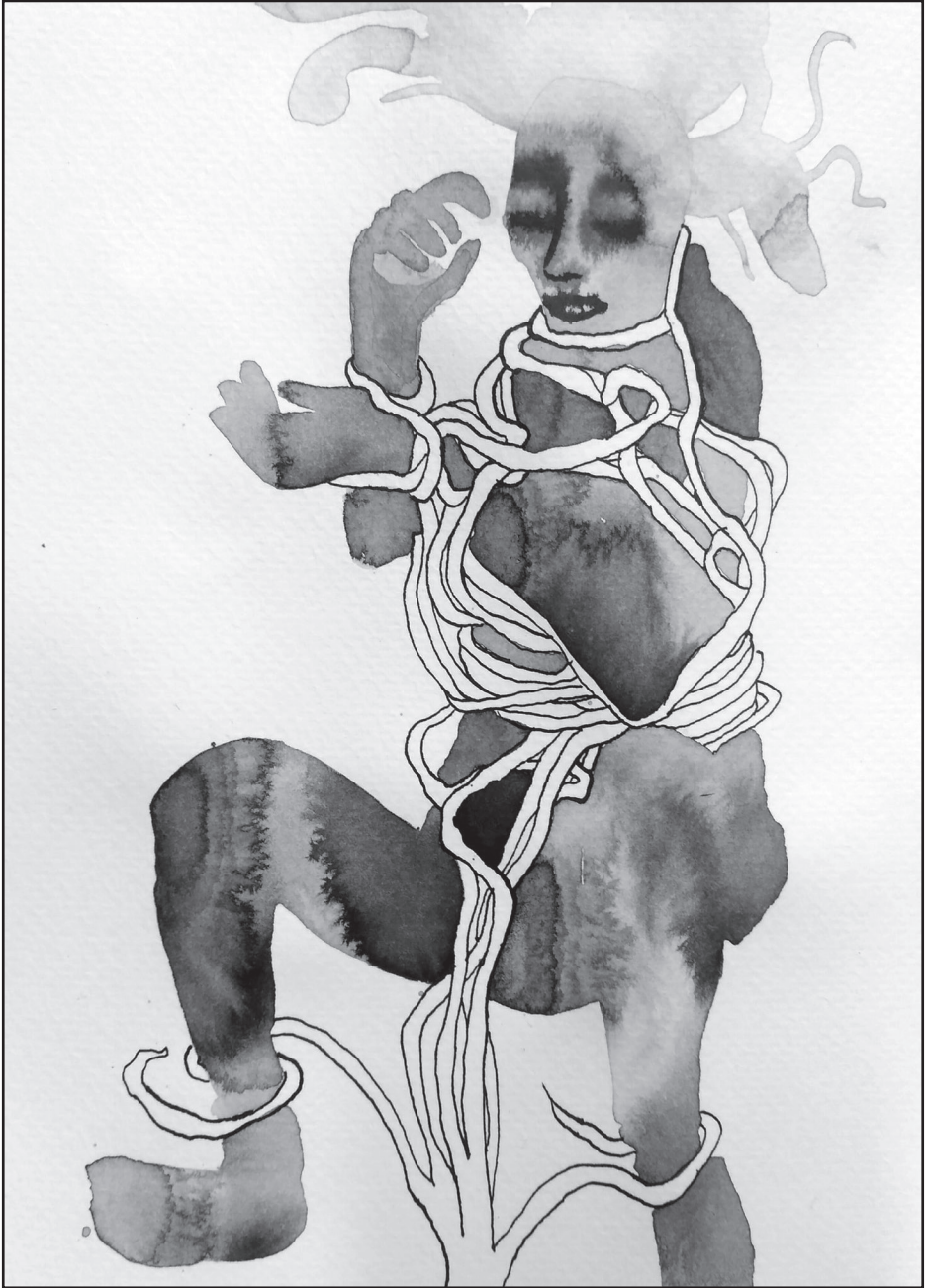

Bánkúti Gergő: Emberek fura dolgokat csinálnak (4)

40

Bánkúti Gergő: Emberek fura dolgokat csinálnak (52)

Bánkúti Gergő: Emberek fura dolgokat csinálnak (9)